

Tollingjagt for begyndere

(oversættelse af artikel fra Tollerbladet 2/2023 – oversat af Lis Kudsk)

Du har en unik hund. Du har en unik jagthund med sin helt egen unikke jagtform. Der findes mange forskellige racer af apporterende fuglehunde, ikke mindst de øvrige retrieverracer – men der findes kun én hund, som kombinerer arbejdet med at apportere det vildt, som jægeren nedlægger – uanset om det er faldet på land eller vand – med at arbejde før skuddet og lokke fugle, som ligger ude på vandet, ind på skudhold. Lokkearbejdet, hvor hund og jæger sammen sniger sig ned til et skjul ved vandet og siden samarbejder for at lokke fuglene ind, kalder vi for tolling eller tollingarbejdet.

Apporteringsarbejdet efter skuddet med de forskellige opgaver – at markere og apportere (når hunden f.eks. ser en ramt fugl være faldet, huske nedfaldsstedet og skynde sig derned og hurtigt hente vildtet til sin fører), at afsøge et område på vand og land (når føreren ved, at der findes fældet vildt i området, men hverken fører eller hund har set præcist hvor det faldt, og hunden må søge området igennem og med hjælp af sin lugtesans finde vildtet og hente det), og at kunne dirigeres til et bestemt område på vand eller land (når føreren men ikke hunden har set, hvor vildtet er faldet og føreren med hånd- og fløjtesignaler skal dirigere hunden til det rigtige område) – kan man lære alt om i forskellige bøger om apporterings- og retrieverarbejde, på forskellige retrieverkurser, eller når du træner sammen med retriever- og hundevenner.

Information om tolling og træning til en tollerjagtprøve finder du her.

Lad os starte med aflive et par misforståelser:

- Tollingjagtprøven er ikke en lettere prøve end en retrieverjagtprøve. I en tollingjagtprøve indgår samme momenter som i en retrieverjagtprøve – markeringer, søg, dirigeringer, vandarbejde etc. – og på disse opgaver skal hunden løse opgaverne på samme måde på en tollerjagtprøve som på en retrieverjagtprøve. Udover disse opgaver kommer jo også selve tollingen!
- Tollingarbejdet er ikke medfødt hos alle tollere (præcis som godt retrieverarbejde ikke er medfødt hos alle retrievere – uanset om det er labrador, golden, flatcoated eller tollere). Om en toller, labrador, golden eller flatcoat er en god retriever og fungerer på en jagt eller på en jagtprøve, afhænger af en kombination af hundens medfødte egenskaber og en grundig og systematisk trinvis træning fra hvalpegården og fremadrettet. At tro at en toller, som ikke er blevet jagttrænet, automatisk begynder at tolle ved førstkommende lejlighed, er lige så dumt som at tro, at en retriever, der kun har gået gåture rundt i kvarteret, pludselig kan fungere perfekt på den første jagt.
- Tolling er ikke enkelt. Nogle gange er der en opfattelse hos nogle personer af, at det bare handler om at "sidde bag et skjul og kaste lidt bold med din hund". De fleste af de personer, der mener dette, har aldrig selv prøvet at tolle sammen med deres hund. Tollingen stiller store krav til, at du og din hund kan arbejde sammen, at din hund er lydhor og vil arbejde for dig, og at din hund kan skifte mellem aktivitet og passivitet.

Hvis dette ikke fungerer i træningen, vil det aldrig fungere på en jagtprøve. (Obs. for at hele prøven skal fungere, må du naturligvis træne på både tollingmomentet, markeringer, søg og dirigeringer. Min opfattelse er, at man måske skal være kommet et stykke i træningen af de øvrige momenter og fremfor alt lydigheden – altså at hunden accepterer dit lederskab og vil samarbejde med dig – inden det giver mening for alvor at træne de forskellige momenter i tollingen).

DEL 1: Ned til skjulet

Du står på prøven med din hund. Prøven er netop startet, du har hilst på dommeren, og nede ved søkanten findes et ophængt net – skjulet. Du skal tage linen af hunden, og I skal nu sammen begive jer ned til skjulet. "Sammen" indebærer, at hunden skal være enten tæt på dig eller bagved dig, og at I skal gå derned i et tempo, som du (eller dommeren) bestemmer. Hunden skal altså ikke løbe i forvejen ned til skjulet eller vandet. Den må hverken hoppe ind bag nettet før dig, eller løbe hen for at hilse på skytten eller kasteren, eller drikke vand, eller begynde at plaske i vandet, eller stå og stirre på båden, som ligger ude i vandet (på tollerjagtprøver de seneste år har jeg set alle varianter – hunden er ude af hånd allerede inden selve tollingen begynder, og derefter er der intet, der fungerer på resten af prøven). Hvorfor er dette så vigtigt? Prøven er jo egentlig ikke startet.

Svaret er enkelt, hvis man tænker lidt over, hvad der ville ske, hvis en hunde gjorde dette på en "rigtig" tollingjagt. Hunden viser her – inden jagten egentlig er begyndt – at den vil køre sit eget løb i stedet for at samarbejde med føreren/jægeren. Og hvis der ligger ænder ude på vandet og nær land, er der risiko for, at hunden i stedet for at lokke ænderne nærmere, får dem til at svømme længere ud eller til at flyve væk.

TIPS:

- Øv dette moment ofte. En god grundregel er aldrig at øve de øvrige momenter, f.eks. tolling eller vandarebjet, uden at indlede træningsmomentet med, at I sniger jeg ned til skjulet.
- Du behøver ikke altid at have et "kunstigt" skjul, f.eks. et maskeringsnet eller skærm for at øve dette moment. Brug naturlige skjul – en busk, et krat i vandkanten, en større sten i vandkanten – præcis som det ofte er aktuelt på en rigtig jagt, hvor man har et antal strande og vandområder at bruge. (Tror I, at man ville røbe sine jagtplaner ved at opsætte skjulet i forvejen, når man gik på krybskytteri med sin toller, som det ser ud til at have været så almindeligt i Nova Scotia før i tiden?)
- Træn sammen med træningskammerater. Så kan I skiftes til at træne momenterne mens træningskammeraterne agerer skytte og kaster.
- Gør det enkelt for hunden at forstå, hvad der skal ske. Lad være med at gå ned til skjulet som om at du og din hund var på gåtur i skoven. Snig jer ned til skuldet bøjet lettere forover. Gå ned på knæ et par gange. Udnyt terrænet og gå ikke den lige vej derned men forsøg at finde en vej, så fuglene på vandet ser så lidt af jer som muligt. Dit kropssprog og dit bevægelsesmønster kombineret med f.eks. en stille "snige"-kommando, hjælper hunden til at forstå, hvad der skal ske.

- Hvis du ønsker, at hunden skal gå bag dig, når du sniger dig mod skjulet, så træn dette med en godbid i hånden. Hold din hånd bag dit lår, når du sniger dig ned og beløn hunden, når I er kommet ned til skjulet. Gradvist kan du prøve uden en godbid (OBS! Man må ikke bruge godbidder på en prøve).

DEL 2 – I skjulet

Nu har I sneget jer ned til skjulet. Her skal I være i ro, indtil dommeren siger, at I må begynde at tolle. Ofte er tollingstedet på en prøve forberedt, så man kan sende hunden både til højre og venstre. Dommeren afgør, hvilken retning og hvor mange tollinger, I skal have – f.eks. ”tre til højre”. Dommeren kan derefter bede jer om lidt flere tollinger, tolle i den anden retning eller holde en pause.

Hunden må ikke forlade skjulet, medmindre du kaster din tollinggenstand. Den skal være tyst og stille.

Du skal kunne have kontakt med dommeren og slippe øjenkontakten med din hund, uden at den forlader skjulet eller bliver utålmodig og begynde at gø eller pibe.

På en tollingjagt er det jægereen, som bestemmer tempoet og afgør, om hunden skal arbejde eller om I skal afvente og se, om ænderne kommer nærmere. Jægeren spejder forsigtigt ud, for at se, hvordan fuglene reagerer. Hunden skal være gemt.

TIPS:

- Øv passivitet i skjulet. Begynd med en pause, som siden skal blive længere eller blive til flere korte pause.
- Øv ikke altid ”tre gange til højre og tre gange til venstre”. Varier antallet af gange eller send hunden på samme måde både før og efter passiviteten.
- Væn hunden til at sidde i skjulet – selv om du kikker ud, eller laver andre ting.
- Anvend uret, når du træner – vent 20 sekunder, 40 sekunder, 1 minut etc.
- På en prøve vil dommeren bede dig tolle et vist antal gange. Men du behøver ikke at skynde dig. Jeg valgte med min første hund at give den en stille ”sit”-kommando, når vi kom ned til skjulet og at bruge samme kommando efter hver tolling. Hvis du vil gøre det, så lav små pauser på 3-5 sekunder mellem hver tolling.

DEL 3 – Tollingen

Det lyder så enkelt – man kaster tollinggenstanden og hunden henter den. Gang på gang, frem og tilbage, i et godt tempo med legende, hoppende bevægelser. Og alligevel er der så meget, der kan gå skævt.

Hunden løber ud efter tollinggenstanden men ignorerer den for at tisse, drikke, hilse på skytten eller kasteren, undersøge en spændende duft, eller tage en svømmetur

Hunden har fået fat i tollingenstanden men kommer ikke retur.

Hunden kan ikke finde tollingenstanden, som landede i et krat eller sad fast i en gren eller hoppede ud i vandet.

Der findes næsten lige så mange måder at arbejde på, som der findes tollere. Nogle hopper afsted som kaniner, nogle farer ivrigt afsted, så der kommer furer i jorden, nogle trisser afslappede afsted, nogle tager den halve skov med sig, nogle farer tilbage ind i skjulet, nogle tager en lille afstikker, inden de kommer retur, nogle slæber benene efter sig, nogle går ind foran skjulet og kommer retur fra den anden side, nogle jonglerer med tollingenstanden i munden, nogle spytter den ud, så snart de er retur i skjulet, andre beholder den i munden, indtil de får en kommando...

Med andre ord er der masser af muligheder for, at dommerne vil bedømme de forskellige måder at tolle på efter deres egne individuelle præferencer. For nogle dommere er det vigtigste måske den fart, hunden arbejder med, for en anden hvor legende hunden er, og for en tredje hundens evne til at arbejde helt selvstændigt. Jeg mener, at hunden skal tolle af sig selv. Det bør ikke være nødvendigt at bruge kommandoer eller holde øje med, om hunden udfører sit arbejde. På en tollingjagt, bør man kunne være fuldt koncentreret om, hvad der sker ude på vandet, samtidig med, at man uden at kikke kaster tollingenstanden vedvidende, at hunden om 15-20 sekunder er retur ved dig bag skjulet.

Tolling er ikke "korte apporteringer ved vandet". Når du kaster tollingenstanden, må hunden starte uden en kommandog (selv om det ikke gør noget, hvis man bruger et lavmælt "Værsgo" eller "OK"). Hunden skal samle tollingenstanden op og komme retur, uden at man bruger kommandoer eller signaler.

Tolling er et stille arbejde. Hvis der er behov for, at du giver en kommando eller må fløjte til hunden, skal det være så lavt, at det ikke kan høres af ænderne.

Jeg synes personligt, at der skal være fart på tollingen, og det er en klar fordel, hvis hunden arbejder animeret, glad og legende (selv om jeg ikke ved, hvordan man skal lære en hund at hoppe, når den toller).

TIPS:

- Brug ikke en bold som hopper (jeg har selv været udsat for, at bolden hoppede tilbage til skjulet efter at have ramt en rod – og min hund fattede ikke, hvad der skete).
- Brug ikke samme type dumyer, som du bruger til anden træning. Brug en genstand, som du kun bruger til tolling. Gør det enkelt for hunden at forstå, hvad den skal gøre.
- Hav altid to tollingenstande med i skjulet. Dette gælder ikke mindst på prøver. Skulle den første tollingenstand sidde fast i et krat eller en gren (det er sket for mig mere end én gang), så har du en anden tollingenstand, som du kan bruge.

- Læg tollinggenstanden på jorden i skjulet – specielt hvis der er pause. Så ved hunden, at der er pause. Hvis du sidder med tollinggenstanden i hånden og bevæger din arm, så er der en risiko for, at hunden tror, at du har kastet den.

DEL 4 – Skud og vandarbejde

Den sidste del. Og her skal hunden igen skifte fra det legende og frie arbejde i tollingen til at gennemføre en enkelt eller dobbelt vandmarkering på samme måde, som ved en "almindelig" jagtprøve.

På en tollingjagtprøve sker omstillingen "fra leg til alvor" på én måde: Dommeren siger til dig, at du og din hund skal gøre jer klar til skuddet, som kommer om lidt, og ofte får I tid til at forlade skjulet og gøre jer klar.

På en tollingjagt er omstillingen direkte: Jægeren ser fuglene lette, og så må han eller hun skyde med det samme, uanset om hunden venter bag skjulet eller præcis er på vej ud eller ind ifm. tollingen. Hunden kan altså risikere i visse situationer at skulle forsøge at markere, hvor fuglen falder på trods af, at den i gang med noget andet eller ikke så fuglene, inden der blev skudt. Man kan jo ikke vente, til hunden er kommet retur med tollinggenstanden og er blevet klar.

Jeg tror, at vi om nogle år får en udvikling, hvor overgangen mellem tollingarbejdet og vandarbejdet på tollerjagtprøverne bliver mere som i en virkelig jagtsituation – måske med betydeligt hurtigere overgange mellem tolling og skud/kast, eller hvor hunden i de højere klasser skal kunne løse opgaven, selv om den ikke så noget, eller selv om skuddet falder midt i en tolling. Dette medfører naturligvis spørgsmålet om, hvad hunden skal gøre, hvis den er på vej ud til tollinggenstanden eller på vej retur med det, når skuddet falder. Efter min mening er det ikke rimeligt, at hunden først skal gøre sit tollingarbejde færdigt (og dermed miste fokus på hvor fuglen faldt), inden den sendes. Det er heller ikke ok, at hunden på egen hånd er ligeglad med tollingen, kaster sig ud i vandet og begynder at svømme ud mod nedfaldsstedet (og dermed – i en virkelig jagtsituation – forhindrer jægerne i at skyde igen). Den korrekte måde for hunden at løse situationen på må være at stoppe op, markere hvor vildtet falder, og derefter tysk afvente et øk fra føreren.

TIPS:

- Der er egentlig ikke nogen forskel, når du træner vandmarkeringer til en retrieverjagtprøve eller vandarbejde, som afslutter tollingmomentet. Hunden skal løse den samme opgave på samme måde. Men hvis du er kommet langt i din træning, kan du prøve at kaste dummyen, mens hunden sidder bag skjulet eller er på vej ind med tollinggenstanden.

Summering:

Når alle momenterne begynder at fungere, og du og din hund sammen kan udføre et godt tollingarbejde, så er I klar til en tollerjagtprøve.

Der findes ikke mange, som ikke er nervøse på den første prøve – mange er i øvrigt stadig nervøse, når de starter på den 20. prøve med den tredje hund, men det er en anden sag.

Hvis man er nervøs, plejer der at ske nogle ting. Din stemme lyder formodentlig ikke som den gør derhjemme, når I træner. Du mærker måske ikke en forskel, men du kan være sikker på, at din hund mærker det. Du bevæger dig sikkert på en anden måde – måske fordi det føles, som om at alle kikker på dig og din hund (og det gør de faktisk også), og selv dette mærker din hund. Og begynder det at gå galt under prøven, så er det let at komme til at blande kommandoerne sammen eller til og med finde på nye kommandoer (jeg ved det; jeg har selv gjort det).

Når det gælder nervøsiteten og spændingen findes der egentlig kun to sandheder at gå ud fra:

1. Øvelse gør mester. Det kan betale sig at træne prøvesituationen mange gange og arrangere træningsprøver sammen med træningsvennerne (og med det mener jeg hele prøven, hvor I starter med at hilse på dommeren og siden går igennem hele prøven). Hver gang man efterfølgende starter, bliver de fleste af os mere og mere sikre.
2. Forstå at dommeren på en jagtprøve er præcis lige så interesseret i at finde det, som er godt hos hunden, som det, der fejler på dagen. Desværre findes der en del tilskuere på jagtprøver, som kun noterer det, der går galt, og som også gerne påpeger dette – specielt hvis hunden er af en anden race, end den man selv har (min erfaring er at de "største eksperter" blandt tilskuerne, ofte er dem, der ikke selv er kommet ret langt med deres hund).

Held og lykke med træningen - og så ses vi på en tollerjagtprøve

Sverker Haraldsson